

PM 2024:03

Kunskap för tillväxt

**Tillväxtanalys analys-och utvärderingsplan för
perioden 2024-2026**

Dnr: 2020/170

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Studentplan 3, 831 40 Östersund

Telefon: 010 447 44 00

E-post: info@tillvaxtanalys.se

www.tillvaxtanalys.se

För ytterligare information kontakta: Sverker Härd

Telefon: 010-447 44 10

E-post: sverker.hard@tillvaxtanalys.se

Förord

Kunskap för hållbar tillväxt presenterar Tillväxtanalys plan för de analys-, utvärderings- och metodutvecklingsprojekt som vi kommer att genomföras under perioden 2024–2026.

Innehållet i planen formas i samverkan mellan myndighetens medarbetare samt representanter från Regeringskansliet, vårt vetenskapliga råd och relevanta myndigheter.

Vår drivkraft är att utarbeta projektresultat som kan användas för att effektivisera, ompröva och utveckla politikens utformning och genomförande.

Ett varmt tack till alla som har bidragit med värdefulla inspel till årets upplaga av Tillväxtanalys analys- och utvärderingsplan.

Beslut om planen fattades i januari 2024.

Östersund 2024-01-31

Sverker Härd
Generaldirektör, Tillväxtanalys

Innehållsförteckning

Förord	2
1. Tillväxtanalys roll och inriktning	4
1.1 Vårt uppdrag	4
1.2 Vårt fokus.....	4
1.3 Våra vägledande principer	4
1.4 Våra arbetssätt.....	5
1.5 Effektutvärderingar för en mer träffsäker politik.....	5
2. Identifierade tillväxtutmaningar	6
3. Projekt	7
3.1 Företagsutveckling och regional ekonomi.....	7
3.1.1 Företagsutveckling - investeringar.....	8
3.1.2 Företagsutveckling – kapitalförsörjning.....	9
3.1.3 Regional ekonomi – energi	9
3.1.4 Regional ekonomi - humankapital	11
3.1.5 Ramvillkor – företagsstöd/skatter	14
3.2 Konkurrenskraft och omställning.....	16
3.2.1 Grön omställning och innovation.....	17
3.2.2 Strukturomvandling och kompetensbrist	25
3.2.3 Handel.....	31
4. Sammanställning	36

1. Tillväxtanalys roll och inriktning

Regeringen sätter ramarna för verksamheten genom instruktion, årliga regleringsbrev och särskilda regeringsuppdrag. Våra egeninitierade analyser, utvärderingar och metodutvecklingsprojekt presenterar vi i en årligt uppdaterad analys- och utvärderingsplan.

1.1 Vårt uppdrag

Enligt vår instruktion ska vi utvärdera, analysera och redovisa effekterna av statens insatser för en hållbar nationell och regional tillväxt och näringslivsutveckling. I rollen som brygga mellan politik och vetenskap tar vi fram beslutsunderlag och rekommendationer för utveckling, omprövning och effektivisering av statliga åtgärder. Där det är relevant lyfter vi fram viktiga målkonflikter. Unika data och våra medarbetare med god sak- och metodkunskap är myndighetens mest värdefulla tillgångar.

1.2 Vårt fokus

Det är en rad skeenden och faktorer som påverkar Sveriges hållbara tillväxt. På lång sikt är det produktiviteten som är helt avgörande.

Utgångspunkten är att Sverige är en liten öppen ekonomi som befinner sig på den vetenskapliga och teknologiska fronten. Forskning visar att tillväxten i sådana ekonomier framför allt drivs av landets innovationsförmåga, investeringar i fysiskt och immateriellt kapital samt strukturomvandling.

Identifierade områden för politiken att adressera är:

- Sveriges innovationsförmåga
- Sveriges strukturomvandling
- Ramvillkor, infrastruktur och kompetensförsörjning
- Sveriges internationalisering
- Näringslivets kapitalförsörjning
- Näringslivets gröna omställning

1.3 Våra vägledande principer

Utgångspunkten för allt vi gör är tre vägledande principer:

Kvalitet: Våra beslutsunderlag och rekommendationer grundar sig på det aktuella kunskapsläget. För att säkra policyrelevans och kvalitet har vi löpande dialog med Klimat- och näringslivsdepartementet och andra delar av Regeringskansliet, referensgrupper, forskare, experter, andra relevanta myndigheter och organisationer. I dialog med vetenskapliga rådets representanter förstärker vi vår kompetens i frågor om metod och kvalitet. Att ständigt utveckla medarbetarnas sak- och metodkunskap är högt prioriterat. Likaså att utveckla kvaliteten i våra databaser och tillvägagångssätt.

Relevans: Vi gör omvärldsanalyser och har en systematiserad process för att inhämta synpunkter från de som primärt ska använda våra beslutsunderlag. I dialog med användarna säkerställer vi att egeninitierade analyser, utvärderingar och metodutvecklingsprojekt omfattar relevanta frågeställningar.

Integritet: Våra beslutsunderlag belyser frågeställningar utifrån ett empiriskt, sakligt och opartiskt perspektiv där vi fokuserar på de samlade effekterna av statens insatser för hållbar tillväxt och näringslivsutveckling i hela landet. I relevanta fall uppmärksammar vi eventuella målkonflikter.

1.4 Våra arbetssätt

Våra analys-, utvärderings- och metodutvecklingsprojekt designar vi med utgångspunkt i de mest relevanta utmaningarna för hållbar tillväxt och näringslivsutveckling. Vår ambition är att bidra till lärande för politikutveckling.

I enlighet med uppdraget ska våra analyser och utvärderingar fokusera på effekter av statens insatser för hållbar nationell och regional tillväxt och näringslivsutveckling. Vi ska särskilt belysa effekter för kvinnor respektive män och i övrigt utforma beslutsunderlag utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Vi ska även analysera hur näringslivets miljöarbete påverkar möjligheterna att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet för miljöarbetet.

Sammantaget innebär det att vi ska sträva efter att belysa studerade frågeställningar utifrån de horisontella perspektiven geografi, jämställdhet och miljö.

Vi delar in våra egenutvecklade analyser, utvärderingar och metodutvecklingsprojekt i:

- **Ramprojekt** - Ramprojekten belyser en huvudfrågeställning utifrån olika perspektiv. Inom varje ramprojekt publicerar vi delstudier löpande samt en avslutande ramrapport. Ramprojekten pågår i upp till två år.
- **Enskilda projekt** - I våra enskilda projekt genomför vi analyser och utvärderingar av specifika frågeställningar samt insatserns måluppfyllelse och effektivitet.
- **Metodutvecklingsprojekt** - Förutom att använda vetenskapligt befästa metoder i vårt analys- och utvärderingsarbete arbetar vi med övergripande metodutveckling. Syftet är att utveckla analys- och utvärderingsmetoder inom det tillväxt- och näringspolitiska området samt stärka det statistiska underlaget.

1.5 Effektutvärderingar för en mer träffsäker politik

I Tillväxtanalys regleringsbrev för 2024 står det angivet att myndigheten ska redovisa vilka effektutvärderingar som genomförts och hur myndigheten arbetar för att utveckla förutsättningarna. Tillväxtanalys ska även redovisa för hur myndigheten har samarbetat med andra myndigheter och aktörer för att på ett systematiskt sätt kunna genomföra effektutvärderingar.

Effektutvärderingar är en av flera ansatser som myndigheten använder för att utvärdera, analysera och redovisa effekter av statens insatser för hållbar nationell och regional tillväxt och näringslivsutveckling. Tillväxtanalys har sedan 2021 tilldelats extra anslag för att stärka vår kompetens för just effektutvärderingar, en anslagshöjning som höjdes ytterligare och permanentades i anslaget för 2024.

Det föreligger ett utvecklingsbehov i underlag som beskriver vilken politik som faktiskt fungerar – både mer generellt och kopplat till enskilda och kombinationer av åtgärder och satsningar. För att kunna särskilja effekter av politiska åtgärder krävs kontrafaktiska

utvärderingar. Antalet genomförda effektutvärderingar av nationell näringspolitik är idag såväl begränsat som av bristfällig kvalitet, Riksrevisionen (2020). Fler genomförda effektutvärderingar av hög kvalitet utgör en central del i utvecklingen av en effektiv politik och i förlängningen en effektiv användning av statens resurser.

Tillväxtanalys kommer under de kommande åren att genomföra ett stort antal effektutvärderingar samt sammanställa slutsatser från relevanta nationella och internationella studier. Syftet är att kartlägga, systematisera och kunna generalisera vad avser styrmedelsval, institutionell och konjunkturell kontext samt omfattning. Detta sker både i form av tematiska projekt, enskilda studier såväl som litteraturstudier. I dagsläget finns dock hinder för effektutvärderingar i form av brister i genomförandemyndigheternas programteoretiska arbete. Tillväxtanalys kommer att fortsätta stödja genomförandemyndigheternas arbete med effektlogik, dokumentation och datainsamlingar. Mer om hur vi i detalj kommer arbeta med fler och bättre effektutvärderingar av näringspolitiken återges i Tillväxtanalys verksamhetsplan för 2024.

2. Identifierade tillväxtutmaningar

Målet för näringspolitiken är att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. Delmålen är:

- stärkta förutsättningar för innovation och förnyelse
- stärkt entreprenörskap för ett dynamiskt och diversifierat näringsliv
- ramvillkor och väl fungerande marknader som stärker företags konkurrenskraft.

Sverige har också formulerat en politisk vision om ett fossilfritt samhälle där nettoutsläppen av växthusgaser ska vara noll år 2045 för att därefter bli negativa. Miljöpolitiken utgår från de nationella miljökvalitetsmålen och det av riksdagen beslutade generationsmålet för miljöarbetet. De övergripande målen i EU:s gröna giv ska leda till att EU ställer om till en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi via åtta olika områden. EU:s 55%-paket är en skärpning av unionens klimatpolitik, både vad avser ambition och omfattning. Den nationella klimatpolitiken kan därmed behövas ses över. EU:s gröna giv innebär nya förutsättningar för svenskt näringsliv, såväl utmaningar som möjligheter. Näringsliv och övriga samhället befinner sig i början av en historiskt snabb omställning.

De snabba förändringarna i geopolitiken innebär att tidigare politiska och företagsekonomiska beslut nu omprövas. De senaste årens olika kriser har blottat sårbarheter i de globala värdekedjorna. Sårbarhet och dess effekter är något som diskuteras i allt högre grad inom såväl företag, stater som överstatliga organisationer. Hur kommer detta att interagera med den avtagande internationalisering vi kunde se redan före pandemin? Det är en utveckling som kan bli bekymmersam för en liten öppen ekonomi som Sverige.

De senaste årens höga energipriser innebär stora påfrestningar på såväl näringsliv som konsumenter. Hur kommer svensk basindustri och de nya industrisatsningarna i framför allt norra Sverige att påverkas av långsiktigt höga energipriser?

Utmaningarna för svenskt näringsliv är många. Den bristande kompetensförsörjningen inom viktiga strategiska områden och i flera regioner är bekymmersam. Den riskerar bland annat att hämma digitaliseringen av svenskt näringsliv, företagens möjligheter att nyttja fördelarna med artificiell intelligens (AI) och omställningen till ett hållbart näringsliv. Vi ser också att urbaniseringen riskerar att leda till stora skillnader i tillväxt i olika delar av landet. Ytterligare en utmaning är att åstadkomma omfattande innovationer och strukturomvandling för att skapa hållbar tillväxt och leva upp till de globala hållbarhets- och klimatmålen.

3. Projekt

Våra ramprojekt belyser en tematisk huvudfrågeställning utifrån olika perspektiv. Inom varje ramprojekt publicerar vi löpande delstudier samt en avslutande ramrapport. Ramprojekten pågår i upp till två år.

Projekten presenteras utifrån vår organisatoriska indelning i två analysavdelningar; *Företagsutveckling och regional ekonomi* samt *Konkurrenskraft och omställning*. I såväl de områden vi har identifierat som centrala att studera, se avsnitt 1.2, såväl som våra avdelningars olika ansvarsområden finns frågeställningar vilka överlappar med varandra. Flera av de stora samhällsfrågorna är mångfacetterade med inneboende målkonflikter, något vi belyser i våra ramprojekt.

I arbetet med att ta fram nya projektförslag har vi i år särskilt prioriterat ramprojekt vilka adresserar:

- Grön omställning
- Industripolitikens återkomst
- Kompetensbrist

För en överblick av våra projekt, se sammanställningen i kapitel 4.

3.1 Företagsutveckling och regional ekonomi

Identifierade områden för avdelningen att adressera är företagsutveckling, ramvillkor och regional ekonomi. Gemensamma fokusområden för Tillväxtanalys analysavdelningar är humankapital, industripolitik, EU och effektutvärderingar samt programteoretisk samverkan.

En pålitlig, fossilfri och konkurrenskraftig prisbild har lockat elintensiva företag till Sverige. Den gröna omställningen i näringslivet och europeiseringen av elmarknaden gör att konkurrensen om effekttilldelning och elprisets utveckling påverkar befintlig och planerad elintensiv industri. Vi studerar därför ekonomiska effekter av elintensiv industri. I norra Sverige pågår en grön strukturomvandling med mycket stora industriinvesteringar av elintensiv industri. Över 1 000 miljarder förväntas investeras de kommande 20 åren. De olika investeringarna har olika faser, men investeringshorisonterna är ändå tämligen kortsiktiga, vilket betyder att många processer ska genomföras parallellt på kort tid. Vi studerar nyindustrialiseringens påverkan på kapitalförsörjningen i Norrland och hur det lokala näringslivsarbetet påverkas samt fokuserar på hur arbetskrafts- och kompetensförsörjningsfrågor kan lösas.

En central del i förverkligandet av industriinvesteringarna är tillgången på fossilfri el. Utbyggnad av vindkraft kan bidra till att möta dessa behov, men det finns kritik mot att prövningsprocesser går långsamt. Vi vill i en jämförande studie studera hur olika länder hanterar prioriteringar mellan olika mål.

I ett metodutvecklingsprojekt har vi för avsikt att utveckla indikatorer och sammanställa data för att bättre kunna följa näringslivets gröna omställning.

Tillväxtanalys fortsätter att studera ramvillkor för näringslivet och gör det genom att utvärdera olika typer av statsstöd. Vi gör effektutvärderingar av olika regionala stöd samt utvärderar skattenedsättningen för utländska experter och nyckelpersoner, den så kallade expertskatten.

3.1.1 Företagsutveckling - investeringar

3.1.1.1 Lokalt näringslivsarbete i tider av stora företagsinvesteringar

Slutrapport: Q4 2025

De omfattande företagsinvesteringar som just nu sker i norra Sverige illustrerar kommunernas viktiga roll för att skapa förutsättningar för näringslivets utveckling.¹ I fallet norra Sverige krävs omfattande offentliga investeringar för att de aviserade företagsinvesteringarna ska kunna realiseras. En stor del av ansvaret för dessa investeringar hamnar på den kommunala nivån.

Trots kommunernas viktiga roll i främjandesystemet har vi i grunden liten kunskap om kommunalt näringslivsarbete. Det vi genom befintliga registerdata kan säga är att kommunernas bruttokostnader för näringsfrämjande åtgärder, inklusive turistverksamhet, uppgick till åtminstone 3,8 miljarder kronor 2022.² Sett över en sju-årsperiod, från 2014 tom 2020, handlar det om 23,7 miljarder kronor.³ Det nämnda minimibeloppet kan ställas i relation till de knappa 9 miljarder kronor som beviljades i projektstöd i Sverige genom europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) under perioden 2014–2020.⁴

För att öka kunskaperna om lokalt näringslivsarbete genomför vi ett ramprojekt innehållande tre delprojekt:

1. En analys av kommunernas näringslivsarbete – en kartläggning av resurser och insatser
2. En analys av kommunalt näringslivsarbete för att hantera stora företagsinvesteringar
3. Effekter av stora företagsinvesteringar

De tre föreslagna delstudierna kan ses utifrån tanken att den första delstudien ger oss en grund för att förstå omfattningen på insatta resurser, organisering och vilka insatser kommunerna arbetar i ett "normalläge". I den andra delstudien studerar vi hur kommuner kan ställa om och arbeta i ett extraordinärt läge i samband med att en större

¹ Larsson, P., (2022), Rapport från samordnaren för samhällsomställning vid större företagsetableringar och företagsexpansioner i Norrbotten och Västerbotten. Regeringskansliet.

² SCB. Räkenskapsammandrag för kommuner.

³ På grund av avgränsningsproblematik bör uppgifterna ses som ett golv, sannolikt handlar det om högre belopp.

⁴ Tillväxtanalys, (2022), Deltar företag med tillväxtpotential i företagsstödjande strukturfondsinsatser?

företagsetablering skett. I den tredje delstudien studerar vi tillväxteffekter av en större företagsinvestering för lokala arbetsmarknadsregioner.

Horisontellt perspektiv: Geografi

3.1.2 Företagsutveckling – kapitalförsörjning

3.1.2.1 I gigainvesteringarnas spår – hur påverkas det befintliga näringslivets kapitalförsörjning?

Slutrapport: Juni 2024

Norrbottnen och Västerbotten står inför mycket stora industriinvesteringar som kräver en omfattande samhällsomvandling. Vi kan i omställningssammanhang prata om en positiv "chock". Det rör sig om industriinvesteringar på upp till 1 000 miljarder kronor, där tillverkningen av fossilfritt stål, batteritillverkning och grön elförsörjning står i centrum (Regeringskansliet, 2022). Investeringar av den storleken medför stora konsekvenser i många avseenden, t.ex. kompetens-försörjning, infrastruktur, boende, elförsörjning och samhällsplanering. Men, i dessa områden finns också ett befintligt näringsliv som på olika sätt kommer att påverkas.

I detta projekt, av förstudiekaraktär, är huvudfokus att studera hur denna omvandling påverkar finansieringssituationen för det befintliga lokala/regionala näringslivet och dess möjligheter att investera och delta i den tillväxt som vi ser i norra Sverige. Forskningsläget förefaller oklart. Närliggande litteratur behandlar t.ex. effekter av utländska direktinvesteringar eller industrietableringar på sysselsättning, nyföretagande, lönenivåer och fastighetsvärden. Utfallet förefaller variera.

I studien använder vi huvudsakligen oss av en kvalitativ ansats där vi identifierar och intervjuar relevanta finansieringsaktörer, men kompletterar också med viss registerdata. Genom Northvolts etablering av en batterifabrik 2018 i Skellefteå har de kommit längre i utvecklingsprocesserna än motsvarande – planerade – satsningar i Norrbotten vilket gör kommunen till ett lämpligt förstudieobjekt.

Upplägget ger goda förutsättningar till en snabbfotad process och en tidig insikt i de förändringar som nu sker i de lokala och regionala kapitalförsörjningsstrukturerna.

Horisontella perspektiv: Geografi

3.1.3 Regional ekonomi – energi

3.1.3.1 Ekonomiska effekter av elintensiv industri

Slutrapport: Q4 2025

Sverige har komparativa fördelar i såväl förädling som produktion av el. De svenska elpriserna har länge varit relativt låga jämfört med många av våra konkurrentländer. Detta, i kombination med naturtillgångar, har banat väg för en elintensiv industri som är av stor betydelse för svensk ekonomi, inklusive sysselsättning, investeringar och handel. På senare år har flera förändringar skett med implikationer för elintensiva företag. Elproduktionsmixen har skiftat mot ett större inslag av icke-planerbar elkraftsproduktion. Elbrist, egentligen effektbrist, och leveransstörningar talas det allt mer om. Detta kan ses i relation till att det svenska elsystemet historiskt har betraktats

som föredömligt både vad gäller effektivitet och teknisk tillförlitlighet. Risken är inte längre obetydlig att vissa kunder behöver kopplas bort från elnätet samt att nya anläggningar nekas anslutning.

Dessutom förväntas efterfrågan på el öka kraftigt, både i Sverige och från andra länder. En viktig förklaring är elektrifieringen av basindustrin, transportsektorn och andra samhällsbärande funktioner. Därtill har det etablerats flera elkrävande verksamheter som storskaliga datahallar och batterifabriker, samtidigt som det planeras för stora investeringar i flera mycket elkrävande processer, exempelvis för produktion av 'grönt stål'. Detta har inte bara lett till högre elpriser utan även skapat nya förutsättningar för den elintensiva industrin. Denna utveckling har drivits på av staten, bland annat genom undantag i energibeskattnings och kvotplikt. Därtill har europeiseringen av elmarknaden tilltagit. Förstärkningen av utlandsförbindelser ökar efterfrågan från andra europeiska länder.

Dessa förändringar skapar nya utmaningar och möjligheter för den elintensiva industrin. Inför dessa, står staten inför viktiga beslut om hur man ska agera. Effektiva åtgärder krävs både på utbudssidan, som innefattar elproduktion, elnät, och elmarknaden, samt på efterfrågesidan, som inkluderar allmänna ramvillkor och statliga stöd. Detta projekt fokuserar specifikt på efterfrågesidan. I ramprojektet har hittills publicerats studier⁵ om effekter av ökad elektrifiering och europeisering av elmarknaden, elintensiv industri i Sverige och Tyskland samt en utvärdering av den slopade skattereformen för datahallar.

Projektet syftar till att utforska hur staten kan påverka ekonomin för att främja en ökning eller minskning av elintensiv verksamhet. För att göra detta ska projektet fortsättningsvis analysera:

- Den elintensiva industrins struktur och utveckling.
- Ramvillkor, näringspolitiska insatser och statliga stöd för en konkurrenskraftig elintensiv industri.
- Kostnader och konsekvenser av leveransstörningar och avbrott i elsystemet för elintensiv industri.
- Hur staten bör positionera sig i fråga om stödinsatser till olika teknikspår för att svensk stålindustri ska vara både konkurrenskraftig men också så energi- och samhällsekonomiskt effektiv som möjligt.
- Regionala aspekter på en internationellt konkurrenskraftig elintensiv industri i gruva, stål- och metallsektorn.

Horisontella perspektiv: Geografi och miljö

3.1.3.2 Prövningsprocessen för vindkraft – vilken betydelse har den nationella planeringen?

Slutrapport: Q4 2024

En mycket central del av miljöprövningen är 3 och 4 kap. miljöbalken där olika exploateringsintressen och bevarandebalansen ska vägas mot varandra. Dessa bedömningar utgår från den statliga nationella planeringen, det vill säga genom politiskt

⁵ Rapport 2022:02 Effekter av elektrifiering och europeisering av elmarknaden, Rapport 2023:11 Näringspolitik, konkurrenskraft och elpriser: Elintensiv industri i Sverige och Tyskland, WP 2023:04 Assessing the welfare effects of electricity tax exemptions in general equilibrium: The case of Swedish data centers

antagna mål som ska beaktas av olika aktörer och verksamheter, ekonomiska stimulansåtgärder, lagstiftning och sektorsplanering. Riksentresssystemet är en viktig del av denna styrningen. Det finns emellertid många gånger målkonflikter och den enda tydliga prioriteringen är totalförsvarets intressen. EU politikens utveckling har emellertid gjort att bevarandentressen (t.ex. Natura 2000) också fått en överordnad prioritering vilket också gäller det folkrättsliga skyddet. När vindkraft möter "absoluta" hänsyn i form av det kommunala vetot, totalförsvarets stoppområden, det EU-rättsliga miljöskyddet eller det folkrättsliga skyddet av samerna och renskötseln blir frågan om det går att förena lokaliseringen med dessa absoluta hänsyn.⁶ Målkonflikterna och avsaknaden av en statlig samsyn risker att leda till långa prövningsprocesser.

Huvudfrågan för detta projekt är – Hur påverkar prioriteringar mellan olika mål, strategier och sektorsplanering inom offentlig sektor (särskilt stat) förutsättningarna för en funktionell hantering av markintressen i miljötillståndsprövningen och takten i den gröna omställningen?

Vi besvarar denna fråga genom att beskriva hur den nationella planeringen för vindkraft är organiserad och strukturerad i syfte att skapa synergier och hantera målkonflikter i den fysiska planeringen i Sverige, Danmark och Finland. Ett speciellt fokus kommer att vara på hur länderna väljer att implementera krav på att peka ut områden som är särskilt lämpade för vindkraft och solceller, så kallade "acceleration areas", i det reviderade EU direktivet för förnybar energi.

Horisontella perspektiv: Miljö

3.1.4 Regional ekonomi - humankapital

3.1.4.1 Coronapandemin och arbetets framtida geografi

Slutrapport: Q2 2025

Spridningen av covid-19 under första halvåret 2020 ledde till att många sysselsatta abrupt fick ställa om till att arbeta hemifrån. Före pandemin var det få som arbetade på distans. Efter pandemin har distansarbete blivit ett vanligt inslag på arbetsmarknaden. De senaste uppgifterna i Arbetskraftsundersökningarna (avseende oktober 2023) visar att 40 procent av de sysselsatta utför visst arbete hemifrån och 14 procent arbetar hemifrån under minst halva arbetsveckan. Möjligheten att helt eller delvis arbeta på distans leder till att kartan över arbetets geografi ritas om.

Att kunna arbeta hemifrån minskar behovet av daglig pendling och gör det möjligt att bosätta sig på längre avstånd från fysiska arbetsplatsen. Förändrade bosättnings- och rörlighetsmönster kan ge upphov till viktiga inom- och mellanregionala konsekvenser. Kommuner som lyckas attrahera distansarbetare kan öka sitt skatteunderlag och stärka den lokala ekonomin, medan orter som drabbas av utflyttning förlorar skatteintäkter och lokal köpkraft. Förändrade rörlighetsmönster till följd av distansarbete påverkar också transporter och efterfrågan på kollektivtrafik, både lokalt och regionalt.

⁶ Jarpö J. (2020). Hur många fick lov? Och varför fick de andra nobben? Statistik och betraktelser över tillstånd till vindkraft på land och till havs. Uppsala Faculty of Law, Working Paper 2020:1.

Ett ökat inslag av distansarbete på arbetsmarknaden kan också bidra till en effektivare jobbmatchning inom och mellan regioner. Både individer och företag kan söka över större geografiska områden. En effektivare matchning mellan arbetsökande och lediga jobb kan ge positiva effekter på produktivitet och tillväxt på nationell nivå.

En växande omfattning av distansarbete i arbetslivet innebär nya möjligheter och utmaningar som behöver beaktas i planerings- och policyarbete på lokal, regional och nationell nivå. Projektet knyter an till flera av regeringens politikområden och är till stora delar sektorsövergripande.

Syftet med projektet är att bidra med kunskap om hur ett ökat distansarbete kan tänkas påverka bosättningsmönster, rörlighetsmönster och arbetskraftens produktivitet.

Inom projektet har hittills publicerats en studie⁷ av hur det ökade distansarbetet påverkar flytt- och bosättningsmönster för individer som bor och arbetar i stora städer.

Fortsättningsvis planerar vi att publicera:

- En analys av vilka konsekvenser möjligheten att arbeta hemifrån har för kort- och långväga arbetspendling.
- En analys av hur ett ökat distansarbete påverkar jobbmatchningen på arbetsmarknaden och arbetskraftens produktivitet.

Horisontella perspektiv: Geografi

3.1.4.2 Arbetskrafts- och kompetensförsörjning i nyindustrialiseringens tid

Slutrapport: Första halvåret 2026

Det pågår en storskalig grön strukturomvandling i norra Sverige med aviserade företagsinvesteringar på över 1 100 miljarder kronor. Det förekommer olika bedömningar av hur många arbetstillfällen som kan komma att skapas i de två nordligaste länen knutet till den gröna omställningen. Ramboll har beräknat att det kan röra sig om 40 000 nya jobb i Norr- och Västerbotten inklusive beräknade kringeffekter.⁸ Enligt regeringens samordnare för industriinvesteringarna i norr, Peter Larsson, kan det behövas så många som 100 000 inflyttade personer till regionen under de kommande 15 åren för att klara arbetskrafts- och kompetensbehoven.⁹ Även om investeringarna är av exceptionell storlek bedömer vi att det finns ett intressant systemlärande att ta tillvara.

En fungerande arbetskrafts- och kompetensförsörjning, för såväl för det privata näringslivet som för offentlig sektor, är en av grundförutsättningarna för att de omfattande industrisatsningarna ska kunna realiseras. För att täcka arbetskraftsbehoven behövs en ökad inflyttning av arbetskraft till norra Sverige med rätt kompetens. De stora företagsinvesteringarna kommer också sannolikt innebära ökad arbetskraftsrörlighet inom de lokala arbetsmarknaderna i norr, genom att arbetskraft rör sig från andra branscher in till de nya industrierna. Det kan därför uppstå brister på arbetskraft även inom andra sektorer i de lokala arbetsmarknadsregionerna, inte minst inom offentlig sektor.

⁷ WP 2023:05 Work from home and big city out-migration before and after the pandemic

⁸ Ramboll (2022), "Gröna industrisatsningar i norra Sverige - små och medelstora företags möjligheter"

⁹ Uppskattning av regeringens samordnare Peter Larsson. Se t ex Luleå kommun. (2022). *Miljarder investeras i norr*. <https://vartlulea.se/arkiv/tillvaxt/miljarderinvesterasinorr.5.33e4bd1e180e0c5c1c336.html>

Ur ett regionalt perspektiv är det viktigt att undvika "fly in fly out" då en sådan lösning inte tillför regionen, eller kommunen, ökade skatteintäkter. Även näringslivet har en negativ inställningen till en sådan lösning då den på olika sätt riskerar medföra problem och merkostnader för företagen.¹⁰

Inom projektet planerar vi publicera fyra delstudier:

1. En analys av efterfrågan och utbud av arbetskraft och kompetens på 10–15 års sikt i olika sektorer i Norr- och Västerbotten
2. En analys av vad som kännetecknar de individer som har flyttat in till Skellefteå efter Northvolts etablering
3. En analys av de regionala högskolornas roll för kompetensförsörjningen i Norr- och Västerbotten kopplat till de stora företagsinvesteringarna
4. En analys av hur regioner i andra länder arbetat med liknande stora företagsinvesteringar för att underlätta kompetensförsörjningen

Horisontella perspektiv: Geografi

3.1.4.3 Effektutvärdering av expertskatten

Slutrapport: Q4 2024

Den så kallade expertskatten innebär att arbetstagare från utlandet som klassificeras som experter, specialister, forskare och andra nyckelpersoner kan beviljas skattelättnad. För arbetsgivaren medför skattelättnaden reducerade arbetsgivaravgifter.

Expertskatten syftar till att skapa incitament för företag och organisationer att attrahera företagsledare, nyckelpersoner, experter och forskare till Sverige för att därigenom stärka den svenska konkurrenskraften.

Ur incitamentssynpunkt har expertskatten två viktiga begränsningar. Den ena är svårigheten för arbetstagaren att i förväg veta om de kommer att beviljas skattelättnader. Den andra är skattelättnadens tidsbegränsning om fem år.

Syftet med projektet är att utvärdera effekterna av expertskatten med fokus på den reform i systemet som skedde 2012. Reformen medförde att utländska experter som tjänade över två prisbasbelopp berättigades skattelättnader. Vi kommer dels att utvärdera i vilken utsträckning expertskatten har influerat migrationen till Sverige och vistelsens varaktighet, dels hur expertskatten påverkar företagets prestationer.

Metodvalet är Bunching Estimations¹¹. Metoden innebär att grupperingar skapas kring punkter som innehåller diskontinuiteter för att exempelvis undersöka beteenden hos individer och företag.

Horisontella perspektiv: Geografi

¹⁰ Se t ex svenskt näringsliv, (2022), "Stark framtidstro hos Norrbottens företag", https://www.svensktnaringsliv.se/regioner/norrbotten/stark-framtidstro-hos-norrbottens-foretag_1190961.html [2023-11-16], Talga AB, (2023), "Vi vill inte ha fly in – fly out" <https://kirunavaxer.se/talga-ab-vi-vill-inte-ha-fly-in-fly-out/> [2023-11-16].

¹¹ Se exempelvis Kleven (2015) Bunching. London School of Economics September 2015

3.1.5 Ramvillkor – företagsstöd/skatter

3.1.5.1 Effektutvärdering av transportbidraget

Slutrapport: Februari 2024

Transportbidraget infördes 1971 och omfattar de fyra nordliga länen. Beviljat stöd har under lång tid uppgått till mellan 350 och 450 mkr per år. Syftet med stödet är att dels kompensera för kostnadsnackdelar på grund av långa avstånd, dels att stimulera till förhöjd förädlingsgrad. Stödets förordning ändrades 2007 från att ha utgått från olika transportbidragzoner till att utgå från i vilken kommun företaget har sin produktionsverksamhet.

Utvärderingar och analyser av transportbidraget har genomförts i form av intervjustudier och analyser av data från stödprocessen och stöddata kombinerat med mikrodata om företagsvariabler. 2012 gjorde Tillväxtanalys ett försök att identifiera stödets kausala effekter för perioden 2000–2008. Resultatet visade på en positiv korrelation mellan bidraget och utfallsvariablerna. Det var däremot svårt att tolka om sambanden var kausala. Riksrevisionen har påtalat att klimataspekten har varit försummad i tidigare studier.

Vår avsikt är att genomföra en kvasiexperimentell utvärdering av transportbidraget för perioden 2000–2019 med fokus på företagsförädlingsvärde och utifrån data från våra databaser MISS och IFDB. Förordningsändringen som gjordes 2007 gör det möjligt att skapa behandlings- och kontrollgrupper.

Horisontella perspektiv: Geografi

3.1.5.2 Hur effektiva är multipla stöd?

Slutrapport: Februari 2024

Tillväxtanalys uppdrag är att utvärdera och analysera effekterna av statens insatser för en hållbar nationell och regional tillväxt. ERUF (Europeiska regionala utvecklingsfonden) finansierade under den senaste programperioden åtta regionala och ett nationellt program. Insatserna inom ERUF riktas primärt mot att främja regional konkurrenskraft och hållbar tillväxt. ERUF omfattade 16 miljarder av totalt 67 miljarder under programperioden 2014–2020. Vi har under år 2022 utvärderat de långsiktiga effekterna på deltagande företag under programperioden 2014–2020. En viktig slutsats från dessa undersökningar är att företagen använder och kombinerar företagsstöden på olika sätt. Det innebär att det finns inte bara en utan flera intressanta företagsgrupper att utvärdera. Vi har utvärderat en av dessa företagsgrupper, det vill säga de företag som har mottagit enbart strukturfondsstöd, men vi kan konstatera från våra undersökningar att många av de deltagande företagen mottagit fler stöd från andra myndigheter och aktörer. Våra resultat visar att över 34 procent (nästan 7000 företag) av de företag som fick strukturfondsstöd mottog även andra stöd samtidigt. Vi vill därför gå vidare och identifiera vilka de företagen är och undersöka effekterna av företag som mottar och kombinerar fler olika typer av företagsstöd.

I dagsläget har vi begränsade kunskaper om dessa företag, vilka de är, hur stora belopp de mottar och hur effektiva sådana insatser är i relation till andra insatser. Vi behöver därför få en bättre uppfattning om hur stora insatskostnaderna är och hur stora de

sammanlagda stöden är som dessa företag mottar under en programperiod. Vi behöver också effektutvärdera dessa företag som mottagit multipla stöd och relatera effekter och insatskostnad till exempelvis andra deltagande företag som enbart tagit emot ett stöd under samma programperiod. Det kan ge oss en bättre uppfattning om denna grupp av företag och om stödinsatserna är effektiva i relation till de effekter som uppstår hos företagen. Följande frågeställningar är i fokus:

- Vad kännetecknar dessa företag som mottagit multipla stöd under programperioden 2014–2020?
- Hur stora är stödinsatserna som företagen får ta del av, skiljer sig det från andra former av stödinsatser?
- Fyller de olika stödinsatserna en funktion för att utveckla företaget åt rätt håll?
- Hur stora är effekterna?
- Är den typen av "multipelinsats" kostnadseffektiv i relation till andra former av insatser?

Vi kommer att använda oss av Tillväxtverkets Nyps data samt våra egna databaser (MISS och IFDB). Genomförbarheten bedöms vara god på grund av att det mesta är redan förberett med avseende på data. Vi har tillgång till Tillväxtverkets data och fått in dessa data i våra egna databaser (MISS). Eftersom effektskattningarna är svårare och mer komplicerade att genomföra kommer det att kräva att vi tester oss fram och använder oss av flera metodologiska angreppssätt. Det går inte att använda *en* metod utan olika metoder måste testas och valideras. I projektet kommer därför olika metoder att användas: metoder som omfattar matchning, modellering av selektion, jämförelser över tid och kombinationer därav.

Horisontella perspektiv: Geografi

3.1.5.3 Effektutvärdering av regionala investeringsstödet

Slutrapport: Juni 2024

Syftet med investeringsstöd är att främja en hållbar tillväxt och öka företagens konkurrenskraft. Stödet är indelat i olika insatstyper. De två största är regionalt investeringsstöd, som 2019 beviljade cirka 320 mkr, och särskilt investeringsstöd till små och medelstora företag som samma år beviljade cirka 160 mkr. De övriga insatstyperna är volymmässigt små, från 10 mkr till knappa 40 mkr. Vi kommer under år 2024 att effektutvärdera det regionala investeringsstödet.

Att förstå stödets effekter på företagen är viktigt ur ett policyperspektiv. Trots det saknas det effektutvärderingar under en lång tidsperiod, särskilt för perioden efter 2010. Tillväxtanalys utvärderade stöden för perioderna 1990–1999 och 2000–2007. Den första visade inga effekter på vare sig sysselsättning eller avkastning på kapital. Den andra visade positiva effekter på sysselsättning och investeringar och överlevnad.

2016 pekade vi på behovet av ytterligare effektutvärdering av regionalt företagsstöd. 2021 pekade Regeringskansliet ut vikten av att ha ett jämställdhetsperspektiv i studier av regionala företagsstöd. Vi kommer eventuellt att studera detta om det är möjligt utifrån våra data.

Vår avsikt är att genomföra effektutvärderingen med data från Tillväxtanalys databaser MISS och IFDB. Vi genomför den som en matchningsstudie. Studien fokuserar på

perioden 2010 och framåt och ska studera effekter kopplade till exempelvis omsättning, sysselsättning och produktivitet. Troligtvis kommer vi att avgränsa oss till att undersöka perioden före coronapandemins genombrott för att undvika de specifika störningar som då uppstod

Horisontella perspektiv: Geografi

3.2 Konkurrenskraft och omställning

Det svenska näringslivets långsiktiga konkurrenskraft är grundläggande för Sveriges välstånd, och att en ekonomi snabbt kan ställa om och anpassa sig efter nya förutsättningar i omvärlden är avgörande för hur tillväxten kommer utvecklas.

Grön omställning, strukturomvandling och handel är några övergripande områden som har betydelse för hur Sveriges konkurrenskraft kommer att utvecklas. Viktiga faktorer för hur ekonomin kan anpassa sig och ta tillvara potentialen i utvecklingen är bland annat innovation och kompetensförsörjning.

Tillväxtanalys har flera pågående projekt inom området och kommer under 2024 starta upp ytterligare ett antal projekt. Ett pågående projekt med inriktning mot den gröna omställningen behandlar företagets strategiska arbete och politikens roll, ett annat analyserar ekonomiska styrmedel inom klimatpolitiken. EU:s klimatpolitik har under senare år avsevärt höjt ambitionen att minska växthusgaserna, bland annat mot bakgrund av det har vi under året startat upp ett projekt som undersöker hur klimatpolitiken påverkar omvandlingstrycket på industrin. En förutsättning för en effektiv grön omställning är innovation. Därför inriktas innovationspolitiken i allt högre grad mot att bidra till en mer miljömässig och hållbar samhällsutveckling. I projektet innovation i den gröna omställningen analyseras bland annat gröna innovationer i förhållande till olika styrmedel. I Sverige tar Energimyndigheten ett helhetsansvar för energiomställningen och har använt ett brett utbud av styrmedel för att nå energi- och klimatmålen. Vi inleder därför ett projekt med syfte att utvärdera effekterna av Energimyndighetens stödprogram för forskning, innovation och affärsomställning. Vi fördjupar och vidareutvecklar också vår tidigare effektutvärdering av FoU-avdraget. Vidare genomför vi ett "metodutvecklingsprojekt" med syfte att utveckla metoder för att kunna mäta de samhällsekonomiska effekterna av innovationsstöd. Ytterligare ett projekt undersöker hur regleringar påverkar svensk innovationskraft.

Sverige klassificeras idag som ett av de länder som har högst förändringstakt vad gäller krav på nya yrkeskunskaper, samtidigt som många arbetsgivare upplever svårigheter att hitta rätt personal med rätt kompetenser. Därför startar vi ett större projekt som syftar till att bidra med fördjupad kunskap om kompetensbrist på den svenska arbetsmarknaden. Ett särskilt fokus är på s.k. STEM-yrken och kompetensbrist i förhållande till den gröna omställningen. STEM-utbildade betraktas som särskilt viktiga för länders produktivitet utveckling och innovationsförmåga. Vi inleder också en studie av hur innovatörer och potentiella innovatörer påverkas av inkomstskatter. Den gruppen utgör kärnan för kompetensutveckling som kan leda till nya produkter och FoU, en viktig komponent i Sveriges konkurrenskraft. Inom området har vi även ett projekt som undersöker användningen av Big data och företagsproduktivitet. En förutsättning för företagets användning av Big data är just tillgången till nödvändiga kompetenser.

En annan central aspekt för utvecklingen av ekonomin och som analyseras i ett av våra projekt är fenomenet snabbväxande företag och vilken roll staten spelar genom att sätta upp de ramvillkor som företagen har att förhålla sig till. Vidare gagnas tillväxten i ekonomin av att alla människors förmågor kan omsättas. Andelen kvinnor av de som startar och driver företag är idag knappt 30 procent, vilket skulle kunna indikera att det finns en outnyttjad potential. Därför startar vi ett projekt som syftar till att fördjupa kunskapen runt vilka mekanismer som påverkar företagande och huruvida de påverkar män och kvinnor olika.

En tydlig trend under senare år är industripolitikens återkomst. I princip alla utvecklade länder använder idag statliga stöd i syfte att stimulera tillväxt. Under 2024 startar Tillväxtanalys ett projekt i form av en seminarieserie där vill vi skapa en bredare och djupare förståelse av ämnet från ett svenskt perspektiv. Vi vill bland annat belysa hur Sverige, som liten öppen ekonomi i den teknologiska fronten, kan och bör navigera i den nya näringspolitiska kontexten.

I dagens globala värld genomförs produktionen oftast i olika förädlingsled som förläggs i olika länder baserat på tillgången till råvaror, teknisk kompetens och arbetskraftskostnader. Produktionsmetoden beskrivs ofta genom begreppet "globala värdekedjor". Ett projekt syftar till att undersöka hur motståndskraftigt svenskt näringsliv är i förhållande till störningar i de globala värdekedjorna. Ett annat undersöker mer specifikt lokaliseringen av FoU, som idag är den del av värdekedjan som är minst internationaliserad. Utrikeshandeln domineras av varor, men tjänstehandeln är den del som har vuxit snabbast. Därför inleder vi ett projekt med syfte att teckna en bild av tjänstehandeln i Sverige och bland annat hur den internationella konkurrenskraften har utvecklats över tid. Vidare inleder vi ett projekt om exportfrämjandet, som är en viktig del av Sveriges handelsstrategi.

Nedan presenteras de olika projekten på en övergripande tematisk nivå.

3.2.1 Grön omställning och innovation

3.2.1.1 Företagens strategiska arbete för en grön omställning – näringspolitiska implikationer och statens roll

Slutrapport: April 2024

Uppdaterad kunskap om företagens strategiska och långsiktiga klimatarbete ger viktiga inspel i utformandet av en effektiv och kombinerad närings- och klimatpolitik.

En grön omställning som sker topp-down, där staten sätter ramar och använder styrmedel och regleringar, har tydliga begränsningar i en öppen ekonomi som är utsatt för internationell konkurrens. En omställning som drivs av företagens egna strategiska långsiktiga bedömningar har större chans att ske med bibehållen eller ökad konkurrenskraft. En risk med den senare är att omställningen inte går i den takt som behövs för att nå de politiska satta målen. Å andras sidan har företagen inte full rådighet över alla de faktorer som krävs för att de ska kunna genomföra en klimatomställning i linje med de politiskt satta målen. Det behövs samverkan mellan stat och företag.

Resultatet från ramprojektet kommer att öka kunskapen om och hur de företag som har antagit ambitiösa frivilliga hållbarhetsmål bidrar till en grön omställning av näringslivet samt vilka hinder de möter.

En särskilt intressant grupp att analysera är företag som har anslutit sig till Science Based Targets Initiative (SBTi).

Följande rapporter har publicerats inom projektet:

- *SBTi och det svenska näringslivets klimatomställning* - En beskrivning av SBTi-ramverket, de svenska företag som anslutit sig samt dessa företags klimatmål. PM 2023:03.
- *SBTi emission targets and risk adjusted portfolio return* - En analys av hur marknaden värderar ett deltagande i SBTi. (WP 2023:03)
- *En konkurrenskraftig klimatomställning – SBTi-företagens perspektiv*- En redogörelse för svenska SBTi-företags engagemang i klimatinitiativet SBTi. (Rapport 2023:20.)

Horisontella perspektiv: Miljö

3.2.1.2 Klimatpolitik via ekonomiska styrmedel – hur påverkar den industrins konkurrenskraft?

Slutrapport: Maj 2024

I december 2019 presenterade EU sin färdplan för en hållbar ekonomi, den europeiska gröna given. I paketet "Fit for 55" som lanserades i juli 2021 konkretiseras färdplanen inom klimatområdet. Den innehåller förslag på åtgärder som i huvudsak ska genomföras via ekonomiska styrmedel. Bland annat en revision och utvidgning av EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS), stora klimatinvesteringar och klimattull på koldioxidintensiv import. Förslagen indikerar att det europeiska koldioxidpriset kommer att påverkas och därmed även den svenska industrins förutsättningar att bedriva en konkurrenskraftig verksamhet.

I ljuset av ett allt starkare fokus på prismekanismer för att minska koldioxidutsläpp är det angeläget att förstå hur koldioxidprissättningen påverkar företagens faktiska beslut, inte minst i relation till de svenska klimatpolitiska instrumenten. EU ger allt färre företag nedsättningar från koldioxidskatten och inkluderar allt fler företag i det europeiska handelssystemet.

Den långa tidserien och de unika data som finns över svenska företags utsläpp och inbetalningar av koldioxidskatt har gett upphov till en aktuell forskningslitteratur¹² och pågående forskningsprojekt¹³.

Med det här projektet vill vi bidra till en ökad kunskap om hur de klimatpolitiska styrmedlen påverkar företagens konkurrenskraft. Inom projektet planerar vi att publicera en rapport där vi undersöker den kombinerade effekten av klimatpolitiska styrmedel såsom EU ETS, koldioxidskatten och statliga direkta företagsstöd på de svenska företagens gröna innovation. Syftet är att fastställa den övergripande effekten av

¹² Strömberg och Martinsson 2020; Brännlund et al 2014; Hammar och Åkerfeldt 2011; Andersson 2019, Harrison och Kriström 1999.

¹³ 20 SHof-KTH, Göteborgs universitet

styrmedelsmixen och den relativa effektiviteten av respektive instrument. Grön innovation mäts som företagens miljöpatentering samt som annan FoU-investering.

Horisontella perspektiv: Miljö

3.2.1.3 Klimatomställning - industrins produktion och faktorefterfrågan

Slutrapport: April 2024

EU:s klimatpolitik har under senare år avsevärt höjt ambitionen vad gäller att minska växthusgasutsläppen. Klimatomställningen innebär ett omvandlingstryck på industrin i allmänhet och tung industri i synnerhet. Ökat reglerings-/omvandlingstryck påverkar kostnaderna för företagen och vi kan förutse att vissa priser på insatsvaror kommer öka mer eller mindre. De ökade kostnaderna som följer ger substitutions- och inkomst/outputeffekter med förändringar i produktion, investeringar, sysselsättning och energianvändning som följd. Hur stora effekterna blir på olika branscher och svensk ekonomi i stort är en empirisk fråga.

En viktig faktor för hur stora effekterna blir är kapitalintensiteten i olika branscher, och i vilken utsträckningen en omställning innebär att nuvarande kapitalstock blir mer eller mindre obsolet och behöver ersättas med nytt realkapital. Omställningen skulle t.ex. kunna innebära att investeringar som annars vore lönsamma trängs undan, och i så fall blir effekten på den ekonomiska tillväxten rimligtvis negativ. Det kan alltså ses som en kostnad för att uppfylla klimatmålen. Kostnaden kommer bero på en rad faktorer, och beror också på vilka styrmedel som används för att nå de satta målen. Andra potentiella effekter som kan medföra potential eller risker för tillväxt och sysselsättning är om företag till följd av ett högt omvandlingstryck ökar innovationstakten alternativt omlokaliserar (eller avstår från att lokalisera sig i Sverige) till förmån för ett land med mindre strikt klimatpolitik.

Projektet ställer frågorna:

- Hur påverkar klimatomställningen potentiellt industrin i termer av produktion, sysselsättning, investeringar i real/miljökapital samt produktivitet/ miljöprestanda?
- Hur bör styrmedel utformas för att på ett kostnadseffektivt sätt främja innovation och omställning i utsläppstunga branscher?

Analysen baseras på faktorefterfrågemodellering. Analysen ger ett mått på känsligheten i t.ex. efterfrågan på kapital (investeringar) för förändringar i priset på kapital och andra insatsvaror. Analysen kan användas för att utröna huruvida kapital är komplement eller substitut till andra insatsvaror, utifrån det kan vi säga något om tendensen i förändringar av t.ex. investeringar och sysselsättning i branscher som sannolikt drabbas av ökade kostnader i klimatomställningen. Fokus kommer ligga på tung basindustri som skogs-, kemi, gruv- och stål/metallindustrin.

Horisontella perspektiv: Miljö

3.2.1.4 Att bättre följa näringslivets gröna omställning – ett test av ramverk och indikatorer

Slutrapport: Q1 2025

Enligt instruktion ansvarar vi för uppföljning och analys av näringslivets miljöarbete och hur arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen påverkar näringslivets utveckling¹⁴. Vi ska även bidra med statistiskt material och aktivt sprida kunskap och erfarenheter från, samt resultat av, våra utvärderingar och analyser till myndigheter och andra intressenter¹⁵.

I metodutvecklingsprojektet "Att bättre följa näringslivets gröna omställning med existerande statistik"¹⁶ har vi identifierat kunskapsluckor i uppföljningen av näringslivets gröna omställning. I rapporten "Från miljöstatistik till insikt" lämnade vi förslag till ramverk och indikatorer¹⁷. Vi ser att det saknas ett samlat dataunderlag för djupare analyser som baseras på ekonomisk- och miljö/klimatstatistik och att behovet av kunskap om hur politiken på ett effektivt sätt kan bidra till en effektiv omställning är stort. Bland annat har regeringens samverkansprogram om näringslivets klimatomställning efterfrågat sådan information.

Inom projektet planerar vi att:

- samla in och sammanställa data samt genom bearbetningar ta fram de indikatorer som vi förslår i vår rapport¹⁸
- undersöka om det föreslagna ramverket går att använda i praktiken
- utveckla ett förslag till webbverktyg som möjliggör egna bearbetningar och utökade analyser på ett lättillgängligt sätt.

Horisontella perspektiv: *Miljö*

3.2.1.5 Innovation i den gröna omställningen

Slutrapport: Q4 2025

Detta ramprojekt fokuserar på innovation i den gröna omställningen. Den omställning som samhället står inför skulle utan innovation bli mycket kostsam. Av detta skäl inriktas innovationspolitiken i en allt större omfattning mot att bidra till en mer miljömässig och hållbar utveckling av samhället. Dessutom har även miljö- och klimatpolitiken blivit alltmer innovationsinriktad. Stora innovationssatsningar har explicita formuleringar som kopplar ihop innovation och grön omställning. I EU:s innovationsstrategi stipuleras exempelvis att innovation ska hjälpa till att driva EU:s gröna omställning.¹⁹ Vidare diskuteras i EU olika styrmedel för att stötta marknadsintroduktion av nya tekniker. En tydlig direktion har således utformats inom innovationspolitiken.

Teoretiskt finns det en ganska tydlig grund för statligt ingripande för att främja innovation. Det kan dock finnas behov av att studera hur statens roll bör formas för att främja innovation och i vilken kapacitet den kan göra det kopplat till grön omställning.

¹⁴ Förordning (2016:1048) § 7

¹⁵ Förordning (2016:1048) § 14

¹⁶ dnr 2020/163

¹⁷ Rapport AU 2021:02

¹⁸ Rapport AU 2021:01

¹⁹ Stödprogram såsom EU:s innovationsfond, EU:s kol och stålforskningsfond samt Horisont Europa är några ytterligare exempel på EU:s satsningar för att påskynda innovation.

Generellt motiveras statligt ingripande med att marknaden inte skapar tillräckligt med incitament för investeringar i forskning och utveckling (FoU) då den företagsekonomiska vinsten av innovation, på grund av "överspillningseffekter", är lägre än den samhällsekonomiska. Vidare tillfaller inte nödvändigtvis värdet av de miljö- och klimatmässiga vinster som gröna innovationer ger upphov till innovatören. Teoretiskt leder detta således till att utbudet av innovationer med positiva klimat- och miljöeffekter är för lågt, vilket kan motivera statliga interventioner.

I och med ett allt större fokus på innovation i den gröna omställningen, med en tydlig direktionalitet som tar en ökande andel av samhällets resurser i anspråk, medför det en situation är det finns behov av att kartlägga, analysera och utvärdera. Trots att det finns en tydlig grund för statligt ingripande finns det i verkligheten flertalet snedvridande faktorer som påverkar utfallet av olika insatser som genomförs för att främja innovation och specifikt grön innovation. I detta projekt ringar vi in gröna innovationer konceptuellt och empiriskt och analyserar dessa i förhållande till olika typer av innovationsfrämjande styrmedel. Vi analyserar även hur klimatstyrmedel och innovationsstyrmedel interagerar.

Horisontella perspektiv: Miljö

3.2.1.6 Effekttvärdering av FoU-stöd till energisektorn

Slutrapport: Q4 2025

Innovation som leder till minskade koldioxidutsläpp anses vara nyckeln till grön omställning samtidigt som man uppnår stabil och prisvärd energiförsörjning.²⁰ Dessutom utgör framsteg inom grön innovation en möjlighet för ekonomisk tillväxt. Forskning pekar på att takten för innovationer inom ren energi måste ökas för att möta klimatutmaningen och åstadkomma omställningen till ett hållbart energisystem. Därför har många regeringar utlovat att öka sina FoU-utgifter för forskning och innovationer inom ren energi. Till exempel, efter Parisavtalet år 2015 lovade 24 länder inom initiativet "Mission Innovation", inklusive Sverige, att fördubbla regeringens FoU-fond inom ren energiteknik.²¹

I Sverige tar Energimyndigheten ett helhetsansvar för energiomställningen och har använt ett brett utbud av styrmedel för att nå energi- och klimatmålen. Direkt offentligt stöd till forskning och utveckling har varit ett av de mest använda verktygen. Mellan 2010–2020 delade Energimyndigheten ut 14,4 miljarder kronor, inom anslag "1:4 Energiforskning", för att stödja forskning, innovationer och affärsutveckling inom energisektorn (Budgetpropositioner 2012-2022, utgiftsområde 21). För att nå energi- och klimatmålen på nationell och internationell nivå föreslår myndigheten en ökad FoU-finansiering av ren energi under 2021–24.²²

Trots att det finns starka argument för direkt offentligt stöd för innovation inom ren energi, av både ekonomiska och miljömässiga skäl, finns det ett behov av evidensbaserad

²⁰ IEA (2021) "Net Zero by 2050: A Roadmap for the Global Energy Sectors", IEA, Paris.

²¹ Sanchez och Sivaram 2017 "Saving innovative climate and energy research: Four recommendations for Mission Innovation", *Energy Research & Social Science*, 29: 123-126

²² Energimyndighet (2019) "Accelerera energiomställningen för ett hållbart samhälle – Underlag för forskning och innovation på energiområdet 2021–2024"

energipolitiken för att identifiera de åtgärder som är mest effektiva. Med effektutvärderingar går det att ta reda på om offentliga resurser används på ett kostnadseffektivt sätt och om det finns förbättringsmöjligheter genom att rikta åtgärderna mot de organisationer som får bäst effekt. Just nu är kunskapen om vilket politikinstrument som är mest effektivt är begränsad.²³

Att utvärdera effekten av energiinnovationspolitik kan vara utmanande av flera anledningar.⁴ En av utmaningarna är att energisektorn kännetecknas av en lång fördröjning mellan investeringar i FoU och de slutliga kommersiella resultaten. Även för utfall som är ett steg på vägen till kommersiella resultat av energirelaterad forskning, som vetenskapliga publikationer/patent, visar Popp (2015)²⁴ att det kan ta upp till 10 år för den första vetenskapliga publikationen att dyka upp efter initial finansiering. Studier som analyserar korttidseffekter kan alltså riskera att underskatta den verkliga effekten. En annan utmaning är relaterad till att identifiera riktningen för den tekniska förändringen. En stor del av offentliga FoU-stöd är utformade för att förbättra kunskapsbasen och förutsättningarna som främjar gröna innovationer och därigenom underlätta den gröna energiomställningen. Effektutvärdering av sådana program kräver att man går utöver de direkta mottagarna av finansieringen och analyserar makromönster om riktningen för tekniska förändringar. Kan till exempel FoU-bidrag påverka regional diversifiering och främja inträde i ny (ren) teknik och sektorer? Det övergripande målet med denna studie är att utöka evidensbasen om de långsiktiga effekterna av direkt offentligt stöd till forskning och innovation inom energiområdet.

Inom projektet planerar vi att analysera:

- De långsiktiga effekterna av Energimyndighetens företag stödprogram för forskning, innovation och affärsutveckling med syfte att accelerera energiomställningen för ett hållbart och fossilfritt samhälle. Vi använder utfall, såsom patent och andelen vetenskaps- och teknikerbetare, som proxy för att mäta sannolikheten för långsiktig framgång. Vi kommer också att undersöka tillväxtresultat (omsättning och anställda) för de deltagande företagen.
- Kopplingen mellan Energimyndighetens FoU-stöd och riktningen för tekniska förändringar på regional nivå. Har regioner med högre FoU-subventioner en tendens att diversifiera sig till nya (rena) sektorer och tekniker? Vi kommer också att undersöka om lokala befintliga kunskaper (inom relaterade teknikområden) har betydelse för styrkan i ovanstående relation.

Horisontella perspektiv: Geografi

3.2.1.7 Utvärdering av FoU-avdraget – två effektutvärderingar

Slutrapport: Q3 2024

Detta projekt är en uppföljning av en tidigare effektutvärdering, "Evaluation of the R&D Tax Incentives in Sweden" WP 2022:01.

²³ Pless, Jacquelyn, Cameron Hepburn, och Niall Farrell (2020). "Bringing Rigour to Energy Innovation Policy Evaluation". *Nature Energy* 5, 4: 284–90.

²⁴ Popp, D. 2015. Using Scientific Publications to Evaluate Government R&D Spending: The Case of Energy. CESifo Working Paper No. 5442. Munich: Center for Economic Studies & Ifo Institute.

FoU-avdraget är en skattenedsättning på arbetsgivaravgifterna för personal som arbetar med forskning och utveckling. Genom att sänka företagens personalkostnader förväntas mängden FoU som bedrivs i företagssektorn öka.

Tillväxtanalys tidigare utvärdering undersökte FoU-avdragets effekter på antalet forskare som företagen anställer, den så kallade input-additionaliteten, och fann att företagen som fick ett positivt incitamentseffekt av skattenedsättningen anställde fler medarbetare med en doktorsexamen och medarbetare i ett STEM-yrke än kontrollgruppen.

Den första effektutvärderingen i uppföljningen kommer istället att fokusera på output-additionalitet, alltså företagets ekonomiska prestationer som mäts bland annat som förändringar i nettoomsättning och arbetskraftsproduktivitet. Analysen kommer även att inkludera direkta forskningsstöd för att utforska om företag som också är beviljade sådana stöd utmärker sig.

Syftet med den andra effektutvärderingen är att undersöka övervältringseffekter, det vill säga om de sänkta arbetsgivaravgifterna resulterar i högre löner och om nedsättningarna i sådant fall övervältras på forskare inom gynnade företag eller om hela forskarkollektivet påverkas.

Den empiriska metodiken bygger framför allt på samma identifikation som användes i WP 2022:01, dvs att tröskelvärde i skatteprogrammets utformning ger upphov till olika incitament för företag.

Horisontella perspektiv: Geografi

3.2.1.8 Innovationsstöds kostnadseffektivitet

Slutrapport: Q4 2025

Under 2019 finansierades 2,5 miljarder av de svenska företagens FoU-verksamhet av statliga myndigheter (SCB). *Var det värt det? Vilket är det mest kostnadseffektiva sättet för staten att stimulera till innovation?* Riksrevisionen (2020:30) betonar att det är viktigt att effekten av svensk näringspolitik utvärderas för att säkerställa att statens resurser används på ett effektivt sätt.

Det är dock inte enkelt att mäta effekten av innovationsstöd. Detta beror på att innovationer kan ge upphov till både direkta och indirekta effekter som uppstår såväl i närtid som över längre tidshorisonter. Direkta effekter är de effekter som uppstår i de företag som fått innovationsstöd. Exempel på variabler som stöden ämnar påverka är antalet patent eller storlek på omsättning. Indirekta effekter är effekter som uppstår utanför de företag som fått tillgång till stödet. Indirekta effekter kan man mäta genom att följa variabler som antalet spinn-off företag från företag som fått stöd eller beräkningar av konsumentöverskott av en ny produkt eller tjänst.

För att ett FoU-stöd ska vara samhällsekonomisk motiverat, och för att prioriteringar mellan olika projekt ska kunna göras, måste nyttorna av stödet sättas i relation till kostnaden för detsamma.

Det primära syftet med detta projekt är att skapa en förståelse för samhällets nyttor och kostnader för olika typer av FoU-stöd.

Inom projektet planerar vi att publicera:

- En litteraturstudie som sammanfattar litteraturen kring nyttokostnadsanalyser (eng. cost-benefit analysis (CBA)) för att utvärdera FoU-stöd. Vi kommer även knyta litteraturen kring nyttokostnadsanalyser till den bredare litteraturen om diffusion of innovation och spillovers för att diskutera vilka effekter av innovationsstöd som kan fångas av en nyttokostnadsanalys och vilka delar som inte kan det.
- En nyttokostnadskalkyl av ett FoU-stöd. Denna delstudie är mer empiriskt inriktad och avser att göra en nyttokostnadsanalys av ett specifikt FoU-stöd. Sannolikt Vinnovas program Eurostar vars direkta effekter vi tidigare har utvärderat²⁵.
- En analys av hur robusta resultaten från nyttokostnadskalkyl är. Vi vet från tidigare litteratur att det finns en rad olika sätt att mäta innovation. Hur påverkas resultaten av vilka mått som används? Vi är även intresserade av att studera hur resultaten påverkas av valet av aggregeringsnivå (det vill säga om analysen gäller ett enskilt stöd, stöd med samma programlogik, stöd riktade mot samma bransch eller FoU-stöd rent generellt).
- En analys av hur indirekta effekter kan identifieras. I kostnadsnyttokalkyler av innovationspolitiska åtgärder så är det viktigt att få med de indirekta effekterna då innovation förväntas ha stora kunskapsöverspillningseffekter. I delstudien mäter vi en indirekt effekt av FoU-stöd. En av de viktigaste källorna till innovation är så kallade avknopningsföretag. Det är företag som härstammar från verksamhet i ett befintligt företag och där anställda startar upp ett eget företag, ofta baserat på kunskap de förkovrat i det befintliga företaget. En möjlig indirekt effekt av FoU-stöd till etablerade företags FoU-enheter är att det ökar antalet avknopningsföretag.

3.2.1.9 Hur påverkar regleringar svensk innovationskraft?

Slutrapport: Maj 2024

Regleringar är en viktig del av tillväxtpolitiken då syftet är att minska risken för negativa externa effekter för samhället och dess medborgare. Ny teknik sätter dock befintliga regelverk på prov på grund av svårigheterna att förutse de eventuella negativa externa effekterna av den snabba utvecklingen. Befintliga regelverk kan visa sig vara otillräckliga eller till och med hindra samhällsviktiga innovationer. Just nu pågår många teknikskiften där "general-purpose technology" (GPT) utmanar och förändrar befintliga branscher och regelverk. Exempel på teknikskiften är artificiell intelligens, genteknik, blockkedja, molntjänster, nanomaterial och elektrifiering. Många hävdar att innovationstakten har ökat. Samtidigt råder det en bred konsensus bland forskare att utformningen av Kunskap för tillväxt – Tillväxtanalys analys- och utvärderingsplan för perioden 2023–2025 9/44 adekvat reglering har allt svårare att hinna med den snabba teknikutvecklingen¹. Dessa trendmässiga motsatta utvecklingarna rymmer flera risker. Å ena sidan riskerar innovationers oönskade konsekvenser att drabba människor, marknadsaktörer och miljö. Å andra sidan riskerar regulatoriska hinder att hämma viktiga innovationer från att utvecklas och spridas. En hämmad innovationstakt ter sig kritiskt både ur ett miljö- och konkurrensperspektiv. För att hantera diskrepansen mellan teknikutveckling och

²⁵ Tillväxtanalys WP 2022:02. *The long-term effects of R&D subsidies on firm performance: Evidence from a regression discontinuity design.*

regleringar har olika former av alternativa mjuka (frivilliga) regleringar använts liksom initiativ som policylabs där ny reglering testas innan den implementeras. Tyskland har en större sektoröverskridande satsning på så kallade regulatoriska sandlådor. Vi ser också satsningar inom EU på detta område, se EU:s industristrategi som presenterades i mars 2020. I Sverige genomförs bland annat testbäddar och demonstrationsmiljöer i samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor, se Testbed Sweden. Finansinspektionen har lanserat ett Innovationscentrum som ska underlätta förståelsen för hur ny teknik påverkas av befintliga regleringar. Den statliga kommittén KOMET presenterade i sitt slutbetänkande (SOU 2022:68) olika förslag kring regleringar och innovation och för att hantera de målkonflikter som uppstår.

Inom projektet har fyra delstudier publicerats:

- En forskningsöversikt av studier som adresserar det så kallade taktproblemet mellan reglering och innovation samt olika sätt att bemöta problematiken på (Rapport 2022:04).
- En omvärldsanalys av hur EU arbetar med taktproblematiken för att proaktivt hantera teknikinnovation (Rapport 2022:12).
- En fallstudie om hur offentlig förvaltning möter taktproblemet inom två framväxande marknaderna i Sverige: civila drönare och uthyrning av elsparkcyklar (Rapport 2023:16).
- En studie om processen att ta fram den europeiska AI-förordningen samt dess rättsliga utmaningar kopplade till taktproblematiken (Rapport 2023:17).

Under året kommer en slutrapport för projektet att publiceras.

Horisontella perspektiv: Miljö

3.2.2 Strukturomvandling och kompetensbrist

3.2.2.1 Kompetensbrist och STEM-yrken på svensk arbetsmarknad

Slutrapport: Första halvåret 2026.

Sverige klassificeras idag som ett av de länder som har högst förändringstakt vad gäller krav på nya yrkeskunskaper.²⁶ Parallellt med detta upplever många arbetsgivare svårigheter att hitta rätt personal och kompetenser. Att bristen är omfattande aktualiseras av undersökningar som visar att ca. en tredjedel av Sveriges företag upplever arbetskraftsbrist och att svårigheter att hitta rätt arbetskraft utgör det främsta tillväxthindret bland små företag.²⁷ Den kompetens- och arbetskraftsbrist som råder har sannolikt negativa effekter på både strukturomvandling och ekonomisk tillväxt, och innebär en stor utmaning – särskilt mot bakgrund av den digitala och gröna omställning som pågår.

²⁶ Olofsson, J., & Wadensjö, E. (2020). Vuxenutbildning för arbetsmarknaden. Underlagsrapport till utredningen om en moderniserad arbetsrätt. *Statens offentliga utredningar*, Stockholm.

²⁷ Se <http://statistik.konj.se/PXWeb/pxweb/sv/KonjBar> och <https://www.foretagarna.se/politik-paverkan/rapporter/smaforetagsbarometern/smaforetagsbarometern-2022/>

Projektets syfte är att bidra med fördjupad kunskap kring kompetensbrist, arbetskraftsbrist och STEM-yrken på svensk arbetsmarknad. STEM-utbildade²⁸ betraktas som viktiga för länders produktivitet utveckling och innovationsförmåga, men det anses ofta råda brist på personer med sådana utbildningar.²⁹ Detta är aktuellt kopplat till den gröna omställningen, och i synnerhet de branscher som står inför ett genomgripande teknikskifte och där behovet av ingenjörer sannolikt kommer att vara stort. Den svenska regeringen avser att initiera en STEM-strategi med syftet att bl.a. få fler att läsa STEM-utbildningar och att öka genomströmningen av studenter. Ambitionen är att STEM-strategin ska omfatta hela utbildningssystemet – från förskola till forskarutbildning.³⁰

Projektet består av två förstudier och tre delstudier. Förstudierna, som inleddes i och med AU-processen 2023, är:

- Bristyrken och kompetensbrist – en kunskapsöversikt. Denna kunskapsöversikt behandlar på ett övergripande sätt hur (i) hur brist definieras, (ii) mekanismer som leder till brist, (iii) tidigare forskning, samt (iv) vidtagna och föreslagna åtgärder för att motverka brist.
- Grön omställning och kompetensbrist – en kunskapsöversikt. En kunskapsöversikt kring gröna jobb, huruvida kompetensbrist kan förväntas av den pågående gröna omställningen och i så fall vilka behov vi kan förvänta oss under och efter den gröna omställningen har ägt rum.

De tre föreslagna delstudierna är:

- Råder kompetensbrist bland STEM-utbildade i Sverige?
Syftet med studien är att undersöka om svenska STEM-yrken omfattas av kompetensbrist, dvs om de STEM-anställdas aktuella kompetenser inte motsvarar de kompetenskrav som arbetsgivarna har. Detta studeras genom att analysera hur de STEM-anställdas löneutveckling ser ut över tid, och om denna påverkas av förändrade kompetenskrav för yrket.
- In- och utflöden inom STEM-yrken på svensk arbetsmarknad.
Det primära syftet med denna studie är att undersöka om råder arbetskraftsbrist inom svenska STEM-yrken. I studien studerar vi in- och utflödet av personer inom STEM-yrken på den svenska arbetsmarknaden. Vi undersöker hur dessa flöden har förändrats över tid och vad som karaktäriserar de som påbörjar respektive lämnar STEM-yrken – avseende bl.a. kön, region, födelseland och examensår. Vidare studeras vilka andra yrken individer går till, och vi vill därigenom få en fördjupad kunskap kring hur ett eventuellt stort utflöde av personer från STEM-yrken kan motverkas. Inom ramen för studien kommer vi även att fördjupa oss i hur inflödet av utländsk personal till svenska STEM-yrken ser ut. Kopplat till detta kommer vi även diskutera policy relaterat till förmågan att attrahera och behålla kompetenser från utlandet.

²⁸ STEM är en förkortning för "Science, Technology, Engineering, Mathematics"

²⁹ Se t.ex. Deming, D.J. & Noray, K. L. (2019). STEM careers and the changing skill requirements of work. *NBER Working Paper Series*, no. 25065.

³⁰ Se utgiftsområde 16 i budgetpropositionen för 2024, sid. 126–127.

- Förklaring till in- och utflöden av STEM-utbildade i Sverige. Den tredje delstudien tar avstamp i resultaten från de två tidigare delstudierna och dessutom i resultat från det föreslagna projektet om arbetskraftsrörlighet. Utifrån mönster i mikrodata kring STEM-utbildades karriärvägar och löneutveckling kommer intervjuer att genomföras med i första hand typiska representanter av STEM-utbildade, i andra hand representanter för utbildningsaktörer, arbetsgivare och fackföreningar. Syftet är att få fördjupad förståelse för erfarenheter, upplevelser och motiv kring varför STEM-utbildade börjar, byter och slutar sin yrkesbana, kring hur de ser på olika geografiska lokaliseringar, kring hur detta kan skilja sig mellan unga, seniora, kvinnor, män, svensk, utländsk personal (utom-EU-medborgare) och andra från data relevanta aspekter.

Horisontella perspektiv: Geografi och jämställdhet.

3.2.2.2 Inkomstskatter och innovation – en effektutvärdering

Slutrapport: Q2 2025

Skatter kan påverka innovationer på en rad sätt genom till exempel hur företag beskattas, men drivkrafterna till innovation påverkas också på individnivå genom förändrade incitament. Det finns endast ett fåtal studier av hur innovatörer och potentiella innovatörer påverkas av inkomstskatter och inga på svenska data. Denna grupp utgör kärnan för kompetensutveckling som kan leda till nya produkter och FoU, en viktig komponent i Sveriges konkurrenskraft. Studier visar att uppfinnare också har hög utbildningsnivå och eftersom detta korrelerar med inkomst gör det att marginalskatteeffekter kan ha betydande effekter på uppfinnande.

Studien består av tre delar: 1. En litteraturoversikt över forskningen om inkomstskatternas effekter på innovation, 2. En deskriptiv analys över uppfinnarens inkomster och inkomstutveckling och innovationer, 3. En ekonometrisk analys av effekter av skatter på innovationsaktivitet.

Horisontella perspektiv: Geografi och jämställdhet

3.2.2.3 Vilken betydelse har användningen av Big Data Analytics (BDA) för svenskt näringslivs produktivitet?

Slutrapport: Maj 2024

Den pågående digitaliseringen av civilsamhälle och näringsliv har skapat exponentiellt ökande flöden av information – av s.k. Big Data. Ökningen av Big Data är både en orsak till, och en konsekvens av, den växande kunskaps- och tjänstebaserade ekonomin. Denna pågående ekonomiska strukturomvandling skapar ett paradigmskifte i hur data genereras och används i samhället i stort. Bedömare menar att tillgång och användning av Big Data är en viktig insatsprodukt för ökad produktivitet, innovation och konkurrenskraft. EU menar t.ex. att nästa våg av industriella data i grunden kommer att transformera sättet vi producerar, konsumerar och lever, men att det mesta av dess potential fortfarande är ouppnådd. På en mikronivå nyttjar företag allt oftare inslag av BDA. Syftet med detta projekt är att undersöka hur användandet av Big Data Analytics (BDA) påverkar svenskt näringslivs produktivitet. Inom projektet kommer vi att studera följande delfrågor:

- Vad säger den teoretiska och empiriska forskningslitteraturen kring användandet av BDA och företags produktivitet?
- Har svenska företag som använder BDA högre produktivitet än andra?
- Vilka egenskaper har svenska företag som använder BDA?
- Hur står sig Sverige i den europeiska konkurrensen gällande BDA?

Inom projektet har en delstudie publicerats:

- Big Data Analytics and Firm productivity (Rapport 2023:19)

En empirisk rapport om hur BDA används av svenska företag och hur BDA hänger ihop med företagens produktivitet kommer att publiceras under året.

Horisontella perspektiv: Geografi och jämställdhet

3.2.2.4 Är Sverige och EU en (o)gynnsam miljö för snabbväxande företag?

Slutrapport: Q3 2024

Fenomenet snabbväxande företag anses ofta vara en central komponent i den kreativa förstörelse som driver utvecklingen i ekonomin som helhet. Statens rådighet över hur många, och vilka, företag som går in i en snabbväxande fas är mångfacetterad.

Staten sätter ramvillkor som företagen har att förhålla sig till. Exempel är villkoren på arbetsmarknaden och möjligheten att attrahera personal, villkoren på kapitalmarknaden och möjligheten att attrahera kapital samt konkurrensregler. Staten har därutöver en viktig roll i att skapa, reglera och avreglera marknader, inklusive EU:s inre marknad. Detta skapar villkor för nya affärsidéer att slå igenom.

Staten kan även ge direkta, selektiva stöd i olika faser av företagets tillväxtresa. Den framväxande europeiska politiken lägger stor vikt vid stora offentliga investeringar i enskilda företag. Statens roll när det kommer till att stötta snabbväxande företag är sammanfattningsvis oklar, omstridd och omgärdad av potentiella målkonflikter för staten att beakta.

Inom projektet har två delstudier publicerats:

- En statistisk analys av hur definitionen av snabbväxande företag påverkar policyrelevanta slutsatser och bilden av populationen (2023:03).

Inom projektet planerar vi att under året publicera:

- En statistisk analys där vi kategoriserar snabbväxande företag i Sverige utifrån deras bidrag till produktiviteten och deras tillväxtbanor.
- En analys av om olika typer av svenska snabbväxande företag tagit del av riktade företagsstöd, baserad på vår unika databas om företagsstöd.
- En effektutvärdering av införandet av personaloptioner
- En analys av hur upplevda tillväxthinder förhåller sig till faktiska tillväxtmönster

Horisontella perspektiv: Geografi

3.2.2.5 Vilka mekanismer påverkar kvinnors företagande?

Slutrapport: Q3 2025

Den ekonomiska tillväxten i samhället gagnas av att alla människors förmågor kan omsättas på ett obehindrat sätt, oavsett kön och bakgrund. Andelen kvinnor som startar och driver företag är idag knappt 30 procent. Det indikerar att det föreligger en outnyttjad potential och att företagsklimatet kan ha brister som medför att färre kvinnor än män startar företag.

Det är känt att det har funnits aspekter av strukturell karaktär som styrt kvinnors arbetsutbud och yrkesval, inte minst gällande samhällets förväntningar om kvinnors ansvar för barn och familj, men även yttre mekanismer så som lagliga hinder för kvinnor att förvärvsarbeta, faktorer som även uppmärksammats av 2023 års pristagare i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne Claudia Goldin. En del av dessa faktorer är fortfarande rådande, även i en svensk kontext. Inom området kvinnors företagande har det genomförts ett antal studier, och nyligen publicerade Tillväxtverket en gedigen genomgång av kunskapsläget.³¹ Även Tillväxtanalys har tidigare genomfört egna studier inom området.³² Svenskt Näringsliv har även genomfört en studie av varför så få kvinnor driver företag.³³ Även om det finns gott om tidigare studier på området är det också tydligt att det finns mer att lära, vilket också lyfts fram av Tillväxtverket.

Projektet syftar till att fördjupa och bredda kunskapen genom att studera omvärldsfaktorer och ramvillkor, dvs yttre mekanismer, som antas kunna påverka kvinnors företagande. T.ex. kan det handla om lagar och regleringar, skatter, eller hur olika delar av välfärdssystemet är utformade, speciellt också när det gäller ersättningsnivåer för småbarnsfamiljer. Här krävs det en samlad genomgång av kunskapsläget, t.ex. genom att kartlägga tidigare och pågående utredningar på området.³⁴

Flera spår kommer undersökas inom ramen för projektet, och projektet kommer inkludera en kvantitativ kartläggning samt kvalitativa fördjupningar.

Den kvantitativa delen av projektet syftar till att kartlägga företagande utifrån en kommunal utgångspunkt för att se hur förutsättningar att driva företag skiljer sig åt över landet. Fokus är särskilt på kvinnors förutsättningar. Konkret tar projektet sin utgångspunkt i statistiksammanställning som publicerades i Tillväxtanalys PM "Statistik 2018:06", som ingick i tidigare ramprojekt att främja kvinnors företagande. Denna statistiksammanställningen är tänkt att breddas genom att studera vilka faktorer som samverkar med kvinnors företagande då man anlägger ett regionalt/kommunalt perspektiv. Exempel på relevanta aspekter att studera i detta sammanhang är branschsammanställning, möjlighet att ingå i lokala affärsnätverk, pendlingsavstånd till jobb, eller också avstånd till barnens förskola.

Ett konkret spår, som identifierades i vår kunskapsinhämtning gäller den kommunala/regionala upphandlingen av offentlig verksamhet. Mer konkret har

³¹ Tillväxtverket (2023). Uppdrag om kvinnors företagande, KN2023/02624, Slutrapport.

³² Tillväxtanalys (2023). Jämställdhet och tillväxt En sammanställning över studier och resultat vid Tillväxtanalys. Rapport 2023:13.

³³ Svenskt Näringsliv (2023). Varför driver så få kvinnor företag i Sverige?

³⁴ Se t.ex. utredningar om ersättningsnivåer kopplad till SGI för egenföretagare i SOU 2021:98, SOU 2023:30.

kommunernas upphandlingspraxis pekats ut som betydelsefull för kvinnors företagande.³⁵ Bedömningen är att det finns potential att bidra till en fördjupad förståelse kring den här och andra mekanismer genom att genomföra djuplodande kvalitativa studier. Till exempel skulle det kunna göras genom en enkätstudie bland ansvariga för upphandlingar i samtliga Sveriges kommuner, i kombination med fördjupade intervjuer med ett representativt urval av dessa.³⁶ Det skulle också vara ändamålsenligt att intervjua representanter från Försäkringskassan, Socialstyrelsen eller Skatteverket för att kartlägga generella förutsättningar för kvinnors företagande. En generell fråga att ställa handlar om likvärdiga förutsättningar för kvinnor och män som vill starta företag; t.ex. är det vanligt för kvinnor att starta enskild firma, medan män startar aktiebolag. Det vore intressant att kartlägga varför så är fallet. Ett möjligt spår är också att intervjua kvinnor (och män) som har konkreta planer på att starta företag, men väljer att inte ta det steget. Här skulle man kunna tänka sig att utgå ifrån personer som sökt bidrag från Almi.

Projektet kommer ägnas åt att identifiera mer framstående kunskapsluckor kring hur olika mekanismer påverkar företagande och huruvida de påverkar män och kvinnor olika. Projektet syftar till att öka kunskapen och förväntas bidra med en fördjupad insikt om en del av de mekanismer som påverkar kvinnors företagande.

Horisontella perspektiv: Jämställdhet

3.2.2.6 Industripolitikens återkomst - en seminarierie

Seminarierie: Hösten 2024

Sverige befinner sig i en ny näringspolitisk kontext. Den tidigare tilltron till en multilateral och regelbaserad ordning byter skepnad till en mer fragmenterad geopolitisk ordning, präglad av länders inhemska strategiska prioriteringar. Föreställningen att fri global konkurrens gynnar alla parter och att marknadskrafternas allokering förmåga bäst driver innovation och konkurrens förefaller avta. Industripolitiska åtgärder – som tidigare ansågs tabu – har återkommit med kraft, bäst exemplifierat av USA:s *Inflation Reduction Act* (IRA) och EU:s *Green Deal Industry Plan* (GDIP), som båda genom delvis protektionistiska åtgärder vill katalysera klimatomställningen och samtidigt hantera säkerhets- och geopolitiska utmaningar. IRA och GDIP utmålades som del av en ny era av ekonomisk policy där staten, genom mjuka och hårda styrmedel, intar en större koordinerande roll av ekonomins (och därmed samhällets) riktning. Minst 70 procent av IRA:s medel är öronmärkta för att reducera koldioxidutsläpp i energirelaterade sektorer och samtidigt skapa hög utväxling gentemot privata investeringar. GDIP är EU:s reaktion till IRA och innehåller ny lagstiftning³⁷ samt åtgärder för att underlätta finansiering (såsom TCTF)³⁸, för att katalysera den gröna omställningen.

I princip alla utvecklade länder använder idag statliga stöd till specifika industrier i syfte att stimulera tillväxt. Ämnet är välstuderat och vissa lärdomar återfinns i befintlig

³⁵ Diskussion om kvinnligt entreprenörskap med prof. Carin Holmquist 2023-10-04.

³⁶ En kartläggning av lokala faktorer skulle med fördel kunna kopplas ihop med en kvantitativ uppföljning av hur könsfördelning inom företag verksamma i kommunerna ser ut idag och hur det har utvecklats över tid.

³⁷ *Net-Zero Industry Act*, *Critical Raw Materials Act* och *En reform av EU:s elmarknadsdesign*.

³⁸ *Temporary state aid Crisis and Transition Framework* (TCTF) och en ändring i reglerna av *Den allmänna gruppundantagsförordningen* (GBER).

forskningslitteratur.³⁹ T.ex. menar GCEE att en fortsatt subventionstävlan skulle innebära dödviktsförluster både för den inre marknaden och USA, och att EU istället bör koordinera sitt agerande, värna om den inre marknaden och undvika nationella konkurrerande industripolitiska subventioner.⁴⁰ Den industripolitiska utvecklingen sker idag i snabb takt, och till följd av ämnets eklektiska och mångfacetterade karaktär är det svårt att entydigt klargöra hur Sverige, som liten öppen ekonomi i den teknologiska fronten, kan och bör navigera i den nya näringspolitiska kontexten, t.ex. IRA/GDIP/TCTF.

Den nya kontexten av geopolitisk fragmentering och industripolitisk subventionering påverkar Sveriges konkurrens- och innovationskraft både direkt och indirekt. Under 2024 startar Tillväxtanalys ett projekt i form av en seminarierie där vill vi skapa en bredare och djupare förståelse av ämnet från ett svenskt perspektiv.

Horisontella perspektiv: Miljö

3.2.3 Handel

3.2.3.1 Lokalisering av FoU i multinationella koncerner – kan staten bidra till att den hamnar i Sverige?

Slutrapport: Mars 2024

FoU ökar tillgången till ny kunskap och teknologi i ett land. Trots den ökande globaliseringen tillhör FoU de delar av värdekedjan som idag är minst internationaliserade. I vilken utsträckning FoU även fortsättningsvis kommer att lokaliseras till Sverige är därmed en väsentlig fråga då FoU antas främja tillväxt och sysselsättning av kvalificerad arbetskraft.

Den FoU som genomförs i Sverige är starkt koncentrerad till ett mindre antal företag som i de flesta fall ingår i multinationella koncerner, svenska såväl som utlandsägda. Genom vår goda datatillgång har vi en unik möjlighet att närmare studera vilka faktorer som är viktiga för att attrahera multinationella företag att förlägga sin FoU i Sverige.

Inom projektet har två delstudier publicerats:

- Location of R&D within Swedish Multinational Enterprises. Rapport 2022:07.
- Regional lokalisering av näringslivets forskning och utveckling. Rapport 2023:09

Under året planerar vi att publicera en slutrapport för projektet:

- Lokalisering av forskning och utveckling i multinationella koncerner i svenskt näringsliv.

Horisontella perspektiv: Geografi

3.2.3.2 Svenska företags resiliens mot störningar i globala värdekedjor

Slutrapport: Q4 2024

I dagens globala värld genomförs produktionen oftast i olika förädlingsled som förläggs i olika länder baserat på tillgången till råvaror, teknisk kompetens och arbetskrafts-

³⁹ Se till exempel [Tillväxtanalys PM 2018:10 - Statens roll vid grön omställning genom aktiv industripolitik](#).
⁴⁰ German Council of Economic Experts - Policy Brief 1/2023 – The Inflation Reduction Act: Is the New U.S. Industrial Policy a Threat to Europe?

kostnader. Genom att utnyttja varje lands komparativa fördelar kan kostnaderna för slutprodukterna hållas på en konkurrenskraftig nivå, vilket är avgörande för framgång på den globala marknaden. Produktionsmetoden beskrivs ofta genom begreppet "globala värdekedjor", vilket även associerar till riskerna om någon länk skulle brista och därmed stoppa upp processen nedströms. Det är därför av stor vikt att en global värdekedja inte blir alltför beroende av en enskild länk.

Syftet med detta ramprojekt är att analysera näringslivets "resiliens" (motståndskraft) mot störningar i de globala värdekedjorna och vilken roll, om någon, som staten kan spela för att minska sårbarheten inför kommande kriser. Analysen sker i kontexten av megastörningar på världsmarknaden de senaste åren (coronapandemin och Rysslands invasion av Ukraina) och det försämrade geopolitiska klimatet, där många debattörer har dragit slutsatsen att de globala värdekedjorna måste läggas om för att bli mer robusta, i praktiken genom att kapa banden med Kina, Ryssland och andra auktoritära stater och istället öka samarbetet med allierade länder. Omläggningen beskrivs ofta i termer av med "decoupling", "home-shoring", "near-shoring" och "friend-shoring", vilka är synonyma begrepp för strävan att bli mer oberoende av omvärlden. Inom EU talar man ofta om ökad "strategiska autonomi" eller "öppen strategisk autonomi" för att signalera att avsikten inte är att dra sig tillbaka från världsmarknaden utan att säkerställa att EU får tillgång till alla råvaror som krävs för den gröna omställningen och digitaliseringen av ekonomin, om så krävs genom ökad inhemsk utvinning av råmaterial (Råvaruakten) och egen produktion av halvledare (Halvledarakten).

Utän att ge oss in i debatten om EU:s framtida vägval, kan det vara nyttigt att studera hur känsligt det svenska näringslivet är för internationella störningar och vad de själva kan göra åt saken. Går det att diversifiera bort riskerna genom att dela upp inköpen mellan olika länder? Eller är ökad lagerhållning av kritiska råvaror ett bättre alternativ? Eller är svaret att dra sig ur Kina och koncentrerar inköpen och produktionen till EU? Och hur har värdekedjorna lagts om i praktiken till följd av megachockerna och de ökade geopolitiska spänningarna? Sist, men inte minst, vilken roll kan politiken spela för att öka näringslivets resiliens, inklusive gemensamma initiativ inom EU för att öka den strategiska autonomi?

I en första delstudie som publicerades under hösten 2023 analyserar vi leveransstörningarna som drabbade tillverkningsindustrin under coronapandemin och samvariationen med företagens individuella riskspridning.

- Tillväxtanalys (2023). "Fungerar riskspridning? En fallstudie av leveransstörningarna under coronapandemin och industrins åtgärder för att stärka sin motståndskraft", Rapport 2023:15.

I rapporten visar vi att störningarna var mindre för företagen med mer diversifierade leveranskedjor. Rapporten redovisar även företagens planer för att stärka sin resiliens. Resultatet baseras på en enkät som visar att företagen i första hand avser öka sin lagerhållning för att överbrygga tillfälliga störningar, men även att öka diversifieringen av leveranskedjorna och att flytta inköpen närmare EU. Däremot är det endast en liten del av företagen som funderar på att flytta hem produktion till Sverige som tidigare lagts ut för att minska kostnaderna.

I en uppföljande rapport som är planerad till andra kvartalet 2024 ska vi gå längre tillbaka i tiden till 2003 och kvantifiera och jämföra olika strategier för att hantera riskerna i leverantörsleden. Störningarna i leverantörsledet mäts som variationer i utbudet på detaljerad produktnivå, där hypotesen är att risken minskar om inköpen delas upp mellan olika leverantörer. Vi kommer även analysera samvariationen mellan störningarna på olika marknader för att studera om företagen kombinerar marknader som tillsammans ger den minsta totala risken. Därutöver jämförs diversifiering med den alternativa strategin att hålla större lager av insatsvaror, där en central fråga är om den optimala strategin skiljer sig mellan olika branscher och storlekar av företag, vilket i sin tur kan ha bäring på hur politiken bör utformas med hänsyn till förutsättningarna i varje bransch och för varje storleksklass av företag.

I en tredje rapport, som även den är planerad till andra kvartalet 2024, ska vi titta närmare på just försörjningen av kritiska och strategiska råvaror där riskerna för störningar bedöms som särskilt stora av EU, vilket ligger till grund för Råvaruakten och Halvledarakten. Vad som utmärker dessa varor är att utbudet på världsmarknaden är starkt koncentrerade till vissa länder som Kina, Ryssland och Kongo, vilket begränsar möjligheterna att diversifiera bort riskerna genom att sprida inköpen mellan olika länder. Dessutom tycks interventionerna på marknaden ha ökat under senare år där exporten allt oftare begränsas eller beskattas, vilket ökar osäkerheten ytterligare. Inom ramen för denna studie ska vi försöka uppskatta med hjälp av OECD:s exportrestriktionsdatabas hur stor del av osäkerheten på världsmarknaden som kan härledas till politiska beslut, vilket i sin tur kan ge vägledning för hur EU kan svara på dessa utmaningar.

På grundval av resultaten från ovan nämnda studier kommer en ramrapport skrivas med policyslutsatser, inklusive behovet av en gemensam strategi för EU.

Horisontella perspektiv: Geografi

3.2.3.3 Tjänstehandel – en betydelsefull del av den svenska utrikeshandeln

Slutrapport: Q3 2025

Utrikeshandeln med varor är visserligen mer omfattande än tjänstehandeln, men på senare år är tjänstehandeln den del av utrikeshandeln som vuxit snabbast. I Sverige är dessutom tjänsteexportens andel av BNP hög jämfört med flertalet andra OECD-länder. En viktig delförklaring till tjänstehandelns tilltagande betydelse är den omfattande digitaliseringen som gjort det avsevärt lättare att bedriva handel i tjänster. Trots detta finns för närvarande relativt få studier som närmare analyserat den svenska tjänstehandeln.

Föreliggande projekt avser att teckna en bild av hur tjänstehandeln i Sverige har utvecklats på senare tid. I vilka branscher förekommer det mest tjänstehandel (export eller import) och var har den vuxit snabbast? Vad utmärker de företag som handlar med tjänster? Växer tjänstehandeln mer i de företag som också handlar med varor eller är det i företag som enbart bedriver tjänstehandel? Hur ser den internationella konkurrenskraften ut i olika tjänsteslag och hur har den utvecklats över tid?

Det finns klara indikationer på att det förekommer komplementaritet mellan export av varor och tjänster på företagsnivå; exporterande industriföretag kan genom att addera tjänster till sin varuexport (bi-exporters) ges möjlighet att ta bättre betalt för sin produkt.

Kombinationen av varu- och tjänsteexport leder till en upplevd kvalitetsförbättring av den exporterade varan (vertikal produktdifferentiering), främjar närmare och långvariga kundrelationer samt stabilare intäktsflöden. Exempel på tjänster som det kan röra sig om är mjukvara, finansiella lösningar eller underhåll.

Ett mera specifikt syfte med projektet är därför att analysera relationerna mellan export av varor och tjänster på företagsnivå inom tillverkningsindustrin. Ekonometriskt avser vi studera vilken inverkan tjänsteexport, som transaktioner över gränser (mode 1) och/eller som kommersiell närvaro i andra länder (mode 3), har på varuexporten och hur omsättning, sysselsättning och produktivitet i varuexporterande företag påverkas när de också börjar exportera tjänster?

Förståelse av vad som påverkar företagens tillväxt och internationella konkurrenskraft spelar en viktig roll vid utformningen av närings- och handelspolitiken. Visar det sig existera betydande komplementaritet mellan varu- och tjänsteexport på företagsnivå räcker det inte med att bara liberalisera handeln med varor utan för att politiken ska vara effektiv måste det också samtidigt ske en liberalisering av tjänstehandeln. Dessutom är medlen annorlunda. För handeln med varor rör det sig om lägre tullar och minskade icke-tariffära handelshinder, medan det för tjänster är det framför allt frågan om att förbättra tillgången till marknader.

Utifrån de kartläggningar som OECD gör av handelshinder på olika områden inom tjänstesektorn planerar vi att försöka urskilja vilka av dessa restriktioner som är särskilt drabbande för svenska bi-exporters.

Horisontella perspektiv: Geografi

3.2.3.4 Exportfrämjande, tillväxt och jämställdhet

Slutrapport: Q4 2025

En viktig del av Sveriges handelsstrategi rör export och exportfrämjande. Tillväxtanalys har tidigare effektutvärderat hur olika typer av exportfrämjande har påverkat exporten och tillväxten i de berörda företagen.⁴¹ Eftersom internationell handel och handelspolicy kan ha olika påverkan på kvinnor och män, samt inrikes- och utrikesfödda, avser vi att undersöka exportfrämjande i relation till dessa grupper, och om det finns ett behov av insatser speciellt riktat mot kvinnor och/eller utrikesfödda.

Följande delfrågeställningar planeras ingå i studien:

- Vilken effekt har exportfrämjandet på export, omsättning, överlevnad och andra tillväxt- och handelsindikatorer på företagsnivå?
- Har exportfrämjande olika effekter för kvinnor och män (inrikes- och utrikesfödda) inom de företag som tar del av insatserna?
- Finns det några exportfrämjande insatser specifikt riktade mot kvinnors (utrikesföddas) företagande? Går det att (effekt)utvärdera dessa?
- I vilken utsträckning tar företag som ägs/drivs av kvinnor (utlandsfödda) del av exportfrämjandet? Ser vi skillnader i internationaliseringsmönster mellan olika grupper, exempelvis vilka insatser de väljer att ta del av och exportstrategi?

⁴¹ Se ramprojekt och samtliga rapporter: <https://www.tillvaxtanalys.se/studieomraden/projekt-klara/genomforda-ramprojekt/2019-10-21-fungerar-exportframjandet-motiv-aktorer-och-effekter.html>

- Hur kan exportfrämjandet utvecklas för att specifikt stötta kvinnors (utlandsföddas) företagande och internationalisering?

Projektet avser att fylla några av de kunskapsluckor vi har idag gällande länken mellan exportfrämjande, jämställdhet och kvinnors (utrikesföddas) företagande, vilka alla påverkar Sveriges framtida tillväxt och roll i den internationella handeln.

De metoder som kommer att tillämpas är framförallt kvantitativa, med fokus på analys av mikrodata. Det är nödvändigt att Business Sweden, Almi Företagspartner AB, Tillväxtverket, Enterprise Europe Network samt andra exportfrämjande aktörer tillhandahåller data för att studien ska kunna genomföras. Projektet inleds därför med att undersöka möjligheterna att få tillgång till nödvändiga data.

Horisontella perspektiv: Jämställdhet

4. Sammanställning

Löpande information om våra ramprojekt, enskilda projekt och metodutvecklingsprojekt finns på www.tillvaxtanalys.se

Projekt	Leverans
Ramprojekt	
Lokalisering av FoU i multinationella koncerner – kan staten bidra till att den hamnar i Sverige?	Mars 2024
Företagens strategiska arbete för en grön omställning – näringspolitiska implikationer och statens roll	April 2024
Vilken betydelse har användningen av Big Data Analytics (BDA) för svenskt näringslivs produktivitet?	Maj 2024
Hur påverkar regleringar svensk innovationskraft?	Maj 2024
Industripolitikens återkomst – en seminarierie	Q3 2024
Svenska företags resiliens mot störningar i globala värdekedjor	Q3 2024
Är Sverige och EU en (o)gynnsam miljö för snabbväxande företag?	Q3 2024
Coronapandemin och arbetets framtida geografi	Q2 2025
Vilka mekanismer påverkar kvinnors företagande?	Q3 2025
Tjänstehandeln – en betydelsefull del av den svenska utrikeshandeln	Q3 2025
Lokalt näringslivsarbete i tider av stora företagsinvesteringar	Q4 2025
Ekonomiska effekter av elintensiv industri	Q4 2025
Innovationsstöds kostnadseffektivitet	Q4 2015
Exportfrämjande, tillväxt och jämställdhet	Q4 2025
Innovation i den gröna omställningen	Q4 2025
Arbetskrafts- och kompetensförsörjning i nyindustrialiseringens tid	Första halvåret 2026
Kompetensbrist och STEM-yrken på svensk arbetsmarknad	Första halvåret 2026
Enskilda projekt	Leverans
Klimatomställning - industrins produktion och faktorefterfrågan	April 2024
Klimatpolitik via ekonomiska styrmedel - hur påverkar den industrins konkurrenskraft?	Maj 2024
I gigainvesteringarnas spår – hur påverkas det befintliga näringslivets kapitalförsörjning?	Juni 2024
Prövningsprocesser vindkraft – vilken betydelse har den nationella planeringen	December 2024
Effektutvärderingar	Leverans
Effektutvärdering av transportbidraget	Februari 2024
Effektutvärdering av regionala investeringsstödet	Juni 2024
Utvärdering av FoU-avdraget – två effektutvärderingar	Q3 2024
Effektutvärdering av expertskatten	Q4 2024
Inkomstskatter och innovation – en effektutvärdering	Q2 2025
Effektutvärdering av FoU-stöd till energisektorn	Q4 2025
Metodutvecklingsprojekt	Leverans
Hur effektiva är multipla stöd?	Februari 2024

Projekt	Leverans
<u>Att bättre följa näringslivets gröna omställning – ett test av ramverk och indikatorer</u>	Q1 2025

Tillväxtanalys
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 010-447 44 00
E-post: info@tillvaxtanalys.se
Webb: www.tillvaxtanalys.se